

УДК 311.316.42

Ольвінська Юлія Олегівна

к. е. н., доцент кафедри статистики,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ВПЛИВ СВІТОВОЇ ПАНДЕМІЇ НА ЛЮДСЬКИЙ РОЗВИТОК: СТАТИСТИЧНИЙ АСПЕКТ

JEL classification: C190; O150

Світова пандемія, з якою людство стикнулося у минулому році, вплинула на всі сфери життя та усі країни світу. У 2020 році значно знизилася ділова активність, скоротилися обсяги пересування людей, зменшилися доходи населення, що негативно вплинуло на роздрібний товарообіг та доходи підприємств у сфері торгівлі та розваг. Найбільших втрат зазнали такі галузі економіки як пасажирські перевезення, особливо авіатранспорт, туристичний та готельний бізнес. Прогнози щодо закінчення пандемії та зниження рівня захворюваності COVID-19 невтішні. Така невизначеність погано вплинула на інвестиції та капіталовкладення. Все це не могло не вплинути на рівень людського розвитку як в цілому в світі, так і в окремих країнах.

За даними ПРООН у 2020 році рівень людського розвитку може знизитися вперше з 1990 року. З моменту розрахунку індексу людського розвитку в світі відбувалося чимало криз, кожна з яких завдавала значного удару по рівню людського розвитку, але такого масштабного всесвітнього впливу ще не було. Пандемія COVID-19 завдала потрійного впливу, тобто вплинула на усі основні показники, за якими розраховується індекс людського розвитку, а саме: на здоров'я населення, рівень та якість освіти та рівень життя населення.

Незважаючи на попередні різноманітні кризи, у світі щороку спостерігався приріст значення індексу людського розвитку. Але у 2020 році експерти ПРООН прогнозують його зниження (рис. 1).

Таку тенденцію можна пояснити, у першу чергу, зниженням рівня добробуту населення, яке, у свою чергу, впливає на рівень здоров'я людини, доступність медичного обслуговування та середню очікувану тривалість життя. Так, за прогнозами аналітиків ООН, найближчим часом сукупний дохід на душу населення впаде на 4%, до 60 мільйонів людей у світі можуть опинитися за межею бідності. Половина людей, що працюють, можуть втратити роботу протягом найближчих кількох місяців, а загалом карантин може коштувати світовій економіці 10 трильйонів доларів США [1].

Також варто відмітити, що таких втрат у рівні життя зазнали не лише країни, що розвиваються, але й розвинені країни, але останні мають більше ресурсів для підтримки своєї економіки.

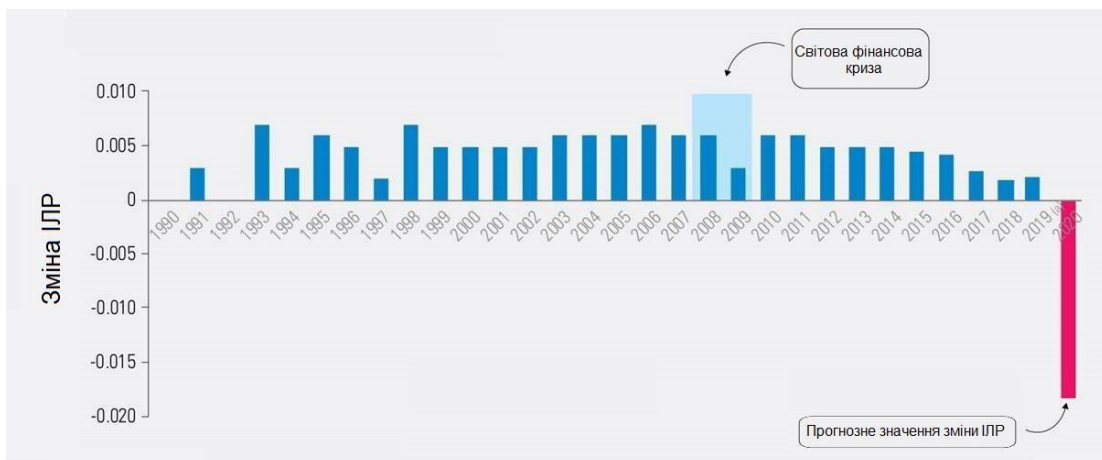

Рис. 1. Динаміка індексу людського розвитку у світі

Джерело: [1]

Більшість проблем, з якими ми стикаємося під час пандемії сьогодні, вплинуть на рівень людського розвитку лише через декілька років. Так, з точки зору людського розвитку, проблемою, яка буде мати довгостроковий ефект, є розшарування та поширення нерівності серед окремих

соціальних груп населення. Особливо це стосується країн з низьким рівнем життя населення. Тобто, родини, що мають низький рівень доходів, мають набагато менше можливостей, ніж заможні родини. Особливо це відноситься до родин, що мають дітей. Так, під час карантину та локдауну одному з батьків, найчастіше матері, доводиться залишати роботу та сидіти вдома з дітьми. Така ситуація впливає на зниження сукупних доходів родини та загострює існуючі проблеми.

Якщо у родині немає комп'ютеру чи іншого пристрою для доступу до дистанційного навчання, або є декілька дітей, або не має доступу до якісного Інтернету, це значно поглиблює нерівність у сфері освіти. Особливо це стосується невеликих або віддалених населених пунктів [2]. Враховуючи таку нерівність у доступі до навчання в режимі онлайн, за оцінками ПРООН, 86% дітей молодшого шкільного віку у світі зараз фактично не здобувають знань у країнах з низьким рівнем людського розвитку та лише 20% дітей у країнах з високими та дуже високими показниками людського розвитку [2].

Під час епідемії з новою силою проявилася гендерна нерівність. Жінки страждають від збільшення нерівності в рівні доходів, відсутності гарантій зайнятості, збільшення кількості випадків домашнього насильства, проблем у сфері репродуктивного здоров'я у зв'язку з перепрофілюванням пологових будинків в центри для лікування від коронавірусу.

Такі тенденції у сфері людського розвитку зводять нанівець зусилля останніх років. Тому ПРООН було запропоновано програму із запровадження негайних соціально-економічних заходів у відповідь на кризу COVID-19 [3].

Ця програма включає п'ять пріоритетних напрямків діяльності для подолання кризи:

- захист сфери охорони здоров'я;
- підвищення рівня соціального захисту населення;
- збереження робочих місць та допомога малому і середньому бізнесу, а також працівникам неформального сектору економіки;
- забезпечення роботи макроекономічної політики задля блага усіх;
- сприяння миру, доброму врядуванню й довірі задля зміцнення соціальної згуртованості.

ПРООН закликає міжнародну спільноту виділяти кошти для оперативної допомоги країнам, що розвиваються, аби вони мали змогу здійснити рекомендовані кроки для подолання кризи.

Але для ефективної політики у сфері людського розвитку необхідно проводити всебічний аналіз впливу всесвітньої пандемії на рівень людського розвитку як в цілому світі, так і в окремих країнах; побудувати імітаційні моделі можливих наслідків, спрогнозувати зміну основних соціально-економічних показників та, використовуючи отримані результати, розробити план заходів для кожної країни.

Література

1. *Вплив COVID-19 : індекс людського розвитку знижується вперше з 1990 року* / UNDP Україна : сайт. URL: <https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/presscenter/pressreleases/2020/COVID-19-human-development-on-course-to-decline.html> (дата звернення: 10.05.2021).
2. *Як пандемія COVID-19 вплинула на економіку України* / Центр економічної стратегії : сайт. URL: <https://ces.org.ua/how-covid19-affected-ukrainian-economy> (дата звернення: 11.05.2021).
3. *COVID-19 and Human Development : Assessing the Crisis, Envisioning the Recovery* / United Nations Development Programme : Human Development Reports. URL: <http://hdr.undp.org/en/hdp-covid> (access date: 11.05.2021).

УДК 311(075.8)

Погорєлова Тетяна Валеріївна
к. е. н., доцент кафедри статистики,
Одеський національний економічний університет (Україна)

ДО ПИТАННЯ ІНДЕКСНОГО АНАЛІЗУ ГРОШОВОГО ОБІГУ УКРАЇНИ

JEL classification: C150; E170; E510

Перетворення економічного механізму України, наближення його до ринкової рівноваги зумовлює реформування грошового ринку та грошової системи країни, розробку та реалізацію монетарної